

Наша реч

*Април 2020.
Еколошки бр. 11*

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

ЈЕЛЕНА ДРАГОВИЋ

Садржај:

Јелена Драговић: <i>Уводна реч</i>	3
Добрица Ерић: <i>Еколошка азбука</i>	4
Јован Лазаревић: <i>Национални паркови Србије</i>	5
Моника Дурмиши, Елена Сребранов: <i>Упознајте наше наставнике</i> (интервју са професорком биологије Јеленом Ћирковић)	8
Андрија Јеринић, Алекса Мајсторовић, Богдан Петровић: <i>Словенски богови у борби за здрав живот</i>	13
Петра Стошић: <i>Озонски омотач</i>	15
Јелена Драговић: <i>Микрокосмос</i> (фото-репортажа)	20
Теодора Каитовић, Никола Ристић: <i>Одабране странице из наших свезака... (Поглед на Србију с њене највише планине)</i>	28
Наташа Коп: <i>Наша реч интервју</i>	30
Ангелина Божић, Мирјана Вишекруна Марковић: <i>Мали еколози</i>	33
Теодора Праизовић, Кристина Јанковић: <i>Истраживали смо за вас... (Заштићене и угрожене животињске врсте у Србији)</i>	36
Јана Новчић: <i>Еколошка химна ОШ „Стефан Дечански“</i>	39

Драги наши читаоци,

У овом издању нашег часописа одлучили смо да се позабавимо веома важном и актуелном темом – екологијом. На тај начин желели смо да се прикључимо прослави Дана планете Земље, који се обележава 22. априла сваке године. Припремајући прилоге за школски часопис, настојали смо да заједнички подигнемо еколошку свест на виши ниво, тј. да укажемо на важност заштите животне средине и бригу о њој. Зато ћете на страницама нашег часописа овог пута моћи да пронађете еколошку азбуку и химну, занимљиве интервјуе, текстове који нас подсећају на заштићене животињске врсте и националне паркове у нашој земљи, тајни живот природе који смо открили својим фотоапаратом, митолошко-еколошке приче наших ученика и њихове ставове о заштити природе у Србији, као и многе друге прилоге који ће, верујемо, привући и задржати вашу пажњу.

Посебну захвалност дугујемо колегиницама које су својим прилозима обогатиле наш часопис, а то су:

- Мирјана Вишекруна Марковић, професор разредне наставе
- Ангелина Божић, професор разредне наставе
- Јелена Ћирковић, професор биологије

Наравно, [Наша реч](#) је пре свега огледало труда и рада наших ученика/новинара који су неуморно слали своје прилоге и својом посвећеношћу, креативношћу и радом учинили овај часопис посебним. Уживајте у свему што су за вас припремили!

Јелена Драговић

ЕКОЛОШКА АЗБУКА

АКО БУДЕТЕ ВИШЕ ГАЈИЛИ
ДРВЕЋЕ, ЂАЦИ ЕКОЛОЗИ,
ЖИВЕЋЕТЕ ЗДРАВИ И ЈАКИ
КАО ЛАВОВИ. ЉУДИ МОРАЈУ
НЕЗАГАЂЕНЕ ЊИВЕ ОРАТИ,
ПШЕНИЦУ РАДОСТИ СЕЈАТИ,
ТАКО ЂЕ УВЕК ФИНО
ХРАНИТИ ЦЕЛО
ЧОВЕЧАНСТВО ЏАКОВИ
ШУМАДИЈСКИ.

Добрица Ерић

Национални паркови Србије

- Највиши степен заштите у Србији имају **национални паркови**. То су већа подручја

са разноврсном флором, фауном и екосистемима, као и физичко-геолошким одликама и културно-историјским вредностима.

- Националне паркове у свакој држави проглашава одговарајући државни орган. Народна скупштина Србије је од краја 1960. године до данас прогласила пет националних паркова: Фрушка гора, Ђердап, Копаоник, Тара

и Шар-планина.

- Због својих специфичних одлика често се називају „чуда природе“. Она су омиљена места окупљања људи, која пружају посебне доживљаје и уживања.

1) Фрушка гора

- Национални парк Фрушка гора заузима око 25% површине истоимене планине. Фрушка гора поседује мноштво природних лепота и реткости. Око 90% површине

парка покривају шуме. На планини која је пре 50 милиона година била панонско острво, има више од 1400 биљних врста, 200 врста птица проглашених за природне реткости и ретке дивљачи. На Фрушкој гори има око 700 врста лековитих биљака, а чак 69 је заштићено као природне реткости Србије. Неке од заштићених птица су: орао крсташ, патуљаста орлови, сиве сенице и друге. Неке од животиња су: дивље мачке, јазавци, куна златица, сиви пух и друге.

2) Ђердап

- Ђердап је највећи национални парк у Србији. Језгро парка Ђердап чини

Ђердапска клисура. Она представља везу између Панонске и Влашке низије. Ђердапска клисура је дугачка 98km. У парку постоји 1100 биљних врста. Многе од њих представљају остатке биљног света који је ишчезао током леденог доба. Од птица су присутни: сури орао, орао змијар, орао белорепан, црна рада, планински шарени детлић и друге врсте.

Културно-историјско наслеђе је бројно и значајно. Код Доњег Милановца налази се праисторијско наслеђе Лепенски вир (старо око 6500 година).

3) Тара

- Национални парк Тара захвата највећи део истоимене планине, са врхом Велики столац (1673 m), и планину Звијезду (1445 m) у Западној Србији. Тара је типичан шумски предео. Убраја се у наше најбоље очуване планине и највреднија шумска подручја у Европи. На планинама има више од 1000 биљних врста, 100 врста птица и 24 врсте сисара. Символ Таре у биљном свету је Панчићева оморика, а у животињском Панчићев скакавац, који живи само на Тари. Под посебним мерама заштите су станишта Панчићеве оморике. Међу птицама, као посебно интересантне, издвајају се сури орао, белоглави суп и сиви соко. Од животиња природне реткости Таре чине мрки медвед, дивокоза, срна и друге. Лепотом и значајем у оквиру парка истичу се и средњовековни манастир Рача и динарске брвнаре, занимљиви примерци народног градитељства у овом подручју.

4) Копаоник

По површини, национални парк Копаоник је најмањи у Србији. Он обухвата највише делове планине Копаоник. Због своје висине и положаја назван је „Небеска столица Србије”. На Копаонику има 1500 биљних врста (копаоничка чуваркућа, копаоничка љубичица, Панчићева режуха и друге). Значајне су и бројне животињске врсте (дневни лептир, живородни гуштер и друге) и птице (сури орао, планинска шева, крстокљун и друге). У парку се налазе остаци средњовековног пута, осам остатака средњовековних рудишта, шест старих воденица и друго.

5) Шар-планина

- Национални парк Шар-планина простире се у јужном делу Србије. Обухвата високи планински простор са више од 100 врхова виших од 2000m надморске висине, од којих 30 прелази висину од 2500m. Лепота Шар-планине обogaћена је „горским очима" (ледничко језеро). Живи свет је разноврстан и богат. Њега чини око 2000 биљних врста, 147 врста лептира (по чему представља најбогатије подручје у Европи), 200 врста птица (орao брандан, белоглави суп, сури орао, сиви соко и друге) и мноштво дивљачи (рис, медвед, видра, дивља мачка, јелен, срна, дивокоза и друге). Културно богатство парка обухвата 34 средњовековне цркве и манастира, Душанов град, средњовековну српску престоницу у кањону Призренске Бистрице и друго.

Јован Лазаревић 8/2

**Упознајте
наше
наставнике!**

Јелена Ћирковић

Јелена Ћирковић, професорка биологије, ове године је почела да предаје у нашој школи и одмах показала сав свој ентузијазам и посвећеност послу. Својом непосредношћу и комуникативношћу брзо је са децом успоставила посебан однос поверења и конструктивну радну атмосферу на часовима биологије. Пожелели смо да вам је представимо и сазнамо њено лично и професионално мишљење о еколошким темама које су у фокусу нашег интересовања у овом броју школског часописа. Уживајте у интервјуу који је осмислила и реализовала наша вредна новинарска екипа!

Наша реч: Често слушамо како је посао наставника веома захтеван и тежак. Из којих разлога сте се Ви одлучили за рад у просвети?

Из љубави према биологији, из љубави према знању и преношењу знања.

Наша реч: Какво образовање је потребно да бисте предавали биологију у основној школи?

Висока стручна спрема: професор биологије, дипломирани молекуларни биолог и физиолог, дипломирани биолог.

Наша реч: Шта бисте издвојили као посебно важно и занимљиво у настави биологије?

Биологија је природна наука о животу. Смисао учења није гомилање чињеница, него примена у животу, а много је оних информација и знања из биологије које ће вам у животу и те како користити. У току школовања постоје још неке занимљиве природне науке, али се само биологија бави живим бићима. Ми људи, као жива бића, део смо природе, а када човек упознаје природу истовремено упознаје и себе.

Наша реч: Ова број нашег часописа посвећене је екологији, веома актуелној теми. Шта можете да нам кажете о екологији као науци?

Екологија је посебна мултидисциплинарна научна област присно повезана са многим биолошким дисциплинама (физиологијом, анатомијом, морфологијом, систематиком, палеонтологијом, органском еволуцијом), али и са другим природнонаучним дисциплинама као што су биогеографија, геологија, геоморфологија, хидрологија, климатологија, педологија, физика, математика, и друштвеним наукама попут социологије, економије, права, политике.

Екологија је једна од најинтересантнијих грана биологије, један њен део који нам омогућава да дубоко продремо у тајне живе природе, у све оне везе које постоје између живих бића и онога што им пружа средина која их окружује. Али екологија је не само теоријски занимљива, већ исто тако и веома корисна наука. Међутим, недовољно познавање еколошких законитости и појава доводило је, и доводи и даље, до великих и непоправљивих штета, како за људско друштво тако и за целокупни живи свет.

Наша реч: Недавно је Београд био у врху листе најзагађенијих градова. Колико вас је то забринуло и како убудуће можемо спречити сличне ситуације?

Када се говори о загађењу често можете чути појам ПМ честице. У питању су врло ситне честице у ваздуху. Број поред скраћенице ПМ означава величину честице у микрометрима. Због тога што су оволико ситне, када се удахну, ове честице кроз плућне алвеоле доспевају директно у наш крвоток и изазивају штету плућима и срцу. Прошле године изложеност загађеном ваздуху у спољашњој средини узроковала је 4,2 милиона превремених смрти широм света.

Сличне ситуације можемо спречити на следеће начине: заустављањем производње материјала који загађују околину; смањивањем броја аутомобила на улицама; тако што ћемо током грејне сезоне користити одржива горива.

наставница Јелена Ђирковић са нашим новинаркама

Наша реч: Еколошки проблеми су значајни на глобалном нивоу. Јесте ли пратили вести о великим шумским пожарима у Аустралију почетком ове године? Колико је то негативно утицало на екосистем?

У шумским пожарима погинуло је преко милијарду животиња, сисара, птица и рептила, а оне животиње које су преживеле пожаре суочиће се са тешким последицама кад се врате у своја природна станишта. Дим који је настао након шумских пожара у Аустралији ће направити најмање један „пуни круг“ око планете. Када би се овакви пожари дешавали свак или сваких неколико година, утицај на климу и квалитет ваздуха на глобалном нивоу би постао забрињавајући.

Наша реч: Који су, по вашем мишљењу, највећи еколошки проблеми савременог друштва?

Десет главних еколошких претњи са којима смо суочени у 21. веку су:

1. глобално загревање

Глобално загревање доводи до пораста температуре океана и Земљине површине, изазива топљење поларних капа, пораст нивоа мора, исто тако и промене у распореду падавинама које узрокују поплаве. Глечери су данас значајно средиште научних истраживања, из разлога што је њихово повлачење рапидно, а њихово отапање осим утицаја на укупан пораст нивоа мора, имаће значајне последице на више од милијарду становника који живе у долинама река које се напајују из глечерских језера.

2. рапидан губитак биолошке разноврсности

Дневно нестају 74 врсте, односно 27.000 врста годишње. Неколико хиљада врста ишчезне пре него што буду уврштене у списак угрожених врста. Ако се настави садашњи тренд изумирања врста, до краја 21. века ће нестати око 50% биолошке разноврсности.

3. смањење нивоа подземних вода

Подземне воде су најважнији ресурс за снабдевање водом за пиће у свету. Око 60% пијаће воде на глобалном нивоу добија се из подземних резерви. Данас се тешко може рећи да постоје земље у којима подземне воде нису загађене пестицидима, нитратима, разним тешким металима, отпадом (чак и радиоактивним), као и разним нафтним дериватима. Загађивање подземних вода је проблематика слична као и код површинских водотокова, с том разликом што подземне воде нису „видљиве“, те тај проблем остаје засенчен у еколошкој свести како појединца, тако и свеукупног становништва.

4. недостатак пијаће воде;

5. *недостатак енергије (енергетска зависност);*
6. *учестали природни хазарди;*
7. *ширење градова;*
8. *раст људске популације;*
9. *пораст нивоа мора;*
10. *инфективне болести и болести кациногенезе и мутагенезе*

Наша реч: Сматрате ли да је еколошка свест у Србији довољно развијена?

У Србији је много више развијена еколошка (не)свест.

Наша реч: На који начин можемо заштити животну средину и зашто је то важно?

Учећи о екологији и о заштити животне средине деца стичу навике које ће примењивати до краја живота. Од степена основних еколошких знања зависи и ефикасност заштите животне средине, па самим тим и будућност савремене цивилизације и квалитет живота генерација које долазе.

Наша реч: Имате ли за крај овог интервјуа неку поруку за ученике наше школе?

„Сутрашњи свет ће изгледати онако како га деца данас виде.“

Интервју припремиле:

Моника Дурмиши 5/6

Елена Сребранов 5/6

Словенски богови у борби за здрав живот

Често слушамо о томе како се савремени човек удаљио од природе из које је потекао. Наши преци знали су да живе у складу са природом, да је поштују и ускладе своје деловање са њеним ресурсима. Урбанизација и модерно друштво донели су нам много добрих ствари, али су нас и навели да заборавимо законитости и лепоте природе. Наши ученици су се присетили тих законитости, пишући о словенској митологији – ово је прилика да се кроз њихове речи сви заједно подсетимо шта је заправо здрав живот и колико добра нам може донети живот у складу са природом.

На неком другом свету, на некој другој планети, постоји неки други живот. Ту живе бића богови, заштитници који чувају праве вредности.

Прва међу женама боговима била је Злата – била је богиња љубави и лепоте. Златин циљ је да се свако дете роди здраво, право и лепо. Ту је и њен муж Дарко, бог дара. Дарко је врховни бог. Ту је и Здравко, бог здравља – његова једина жеља је да сваки човек оздрави који се разболи. Радомир је бог ливада, њива, воћњака и повртњака. Радомир награђује сељаке добрим приходима за њихов мукотрпни рад. И наравно, ту је богиња Леона, заштитница животиња. Она се брине о свим промрзлим, изгладнелим луталицама.

Ја бих волео да проведем бар један дан у том свету љубави, лепоте и мира. Мислим да би Земља била много боље место за живот да се ти богови и данас поштују.

Андрија Јеринић 6/2

Ја сам дуго маштао о томе да измислим бога Слаткољуба – то би био бог слаткиша и сланиша.

Он би људима говорио шта да једу – када би се наљутио рекао би им да једу здраву храну. Ипак, он је углавном био расположен. Слаткољуб би био дружељубив и сви би га волели. Имао би мајицу направљену од бомбона, панталоне од шлага и чоколаде; његове очи би биле од мог најдражег сладоледа – лимуна и ваниле. И имао би крила од грисина. Он се углавном појављивао када нека деца не би хтела да једу броколи и карфиол. Његов мото би био: можете да једете слатко после доручка, ручка и вечере. Они који га нису слушали морали су да једу здраву храну цео један месец. Слаткољубови најдражи слаткиши били су: сладолед, бомбоне, чоколада и колачи, а од воћа: јабуке, мандарине; повремено је волео да пије кока-колу, пепси и сок од јабуке. Он би дозвољавао да се једе све ако га слушаш и поштујеш.

Слаткољуб би био изузетно поштован бог, јер би децу од малена научио ономе што је најважније – да у свему треба бити умерен, јер то је најздравији начин живота. Мислим да би нам такав бог данас био од велике помоћи.

Алекса Мајсторовић 6/4

Некада давно у средњем веку постојало је село код реке Дунав. Код тог села је често било лоше време, које људи нису могли да објасне. Зато су измишљали разне приче о боговима које су прелазиле са колена на колена, а поготово су се истицала ова два бога...

Ветруловић и Кишулија, богови ветра и кише. Причало се да су они синови небеског бога Перуна. Ветруловић је контролисао ветар и правио би олује над селом ако су сељаци кршили правила богова. Имао је дуг вунени капут и лук и стреле из којих би бацао ветрове. Кишулија је био фин и пристојан према сељацима и често би им помагао тако што би им кишом заливао воћњаке и повртњаке. Изгледао је као стар човек са дугом брадом и малим облаком помоћу којег би могао да контролише друге облаке.

Сељаци су се у почетку плашили њих, али временом су научили да поштују правила богова, док једног дана село није ударио торнадо. Сви трагови села су били изгубљени, а браћа богови су се заједно вратили у небеса.

Богдан Петровић 6/2

-ОЗОНСКИ ОМОТАЧ-

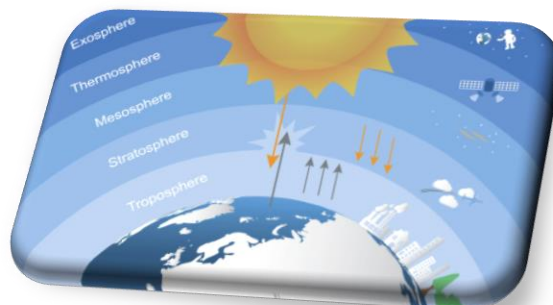
Озонски омотач (озонски слој или озоносфера) (грч. ozo — „миришем“ и sfaira — „лопта“) је слој у Земљиној атмосфери који садржи релативно високе концентрације озона (O₃). ~ овако пише на википедији, тј. ово је основна дефиниција озонског омотача. Неке чињенице које ја знам о њему од раније су: он нас штити од штетних сунчевих зрака, јако је загађен због људског немара....

Преко 91% озона у атмосфери је присутно у овом слоју. Озонски омотач се простире у доњем слоју стратосфере од око 10 до 50 километара изнад Земље. Његова дебљина варира у зависности од локације и годишњег доба.

Озонски омотач су 1913. открили француски физичари Шарл Фабри и Анри Бисон. Особине овог омотача први је утврдио британски метеоролог Гордон Добсон. Највећа концентрација озона запажа се на висини између 20 и 25 километара изнад Земље.

Озонски омотач има 3 сфере: тропосфера, стратосфера и мезосфера.

-Научна основа

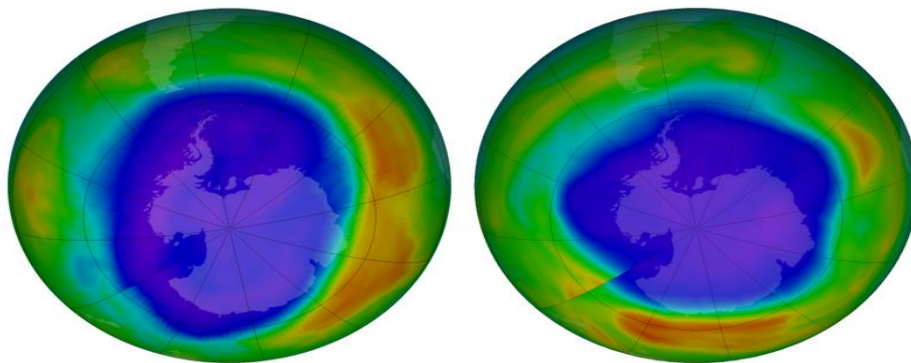
Историја:

- 1839: Озон открио С. F. Schönbein при посматрању електричних пражњења
- 1850: Доказано да је озон природни чинилац атмосфере
- 1880: Експериментима доказано да озон апсорбује соларно ултраљубичасто зрачење
- 1913: Доказано да су највеће концентрације атмосферског озона лоциране у стратосфери
- 1920: G. M. V. Dobson (научник са Oxford-а) пројектовао инструмент за праћење квантитативних вредности атмосферског озона

-Научна основа II

Садашња научна сазнања

- Глобално обнављање озонског омотача у највећој мери је повезано са смањењем ослобађања хлора и брома у атмосферу, али и осталим факторима, као што су утицај ослобађања гасова са ефектом стаклене баште и климатских промена
- Укупно комбиновано присуство компоненти које разграђују озонски омотач у нижим слојевима атмосфере регистровано је током 1992-1994 и од тада је присутно опадање концентрације
- Повећање присуства HCFCs у нижим слојевима атмосфере
- Приметно је смањење присуства хлора, али и повећање концентрације брома у стратосфери.

Зашто сачувати озонски омотач?

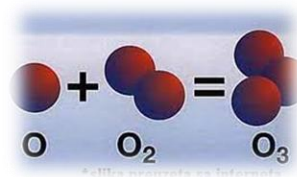
- Разградња озона доводи до повећаног УВ зрачења
- Повећано УВ зрачење доводи до:
 - Више забележених случајева рака коже и очне катаракте

– Смањења отпорности организма и имунитета и лакшег обољења

– Мања продуктивност биљака

Најчешћи узроци оштећења озонског омотача су производи који у свом саставу имају хлор, флуор, бром, угљеник и водоник, познатији под називом супстанце које уништавају озонски омотач.

ОЗОН

Озон је нестабилан молекул кисеоника, састављен од 3 атома....

OŠTEĆENJE OZONSKOG OMOTAČA

- 1985 godine primećena su prva oštećenja ozonskog omotača na južnom polu iznad Antartika. Stanjen ozonski omotač je prouzrokovao povećano zračenje ultraljubičastog zraka-ozonske rupe

КОЈЕ СТВАРИ УНИШТАВАЈУ ОЗОНСКИ ОМОТАЧ?

SPREJ

⇒ **SPREJ
ZAGADJU
JE
OZONSKI
OMOTAČ.**

FREON

⇒ Isto kao i sprej i freon je nepoželjan u atmosferi zato što ispušta hlor. On oduzima jedan atom kiseonika.

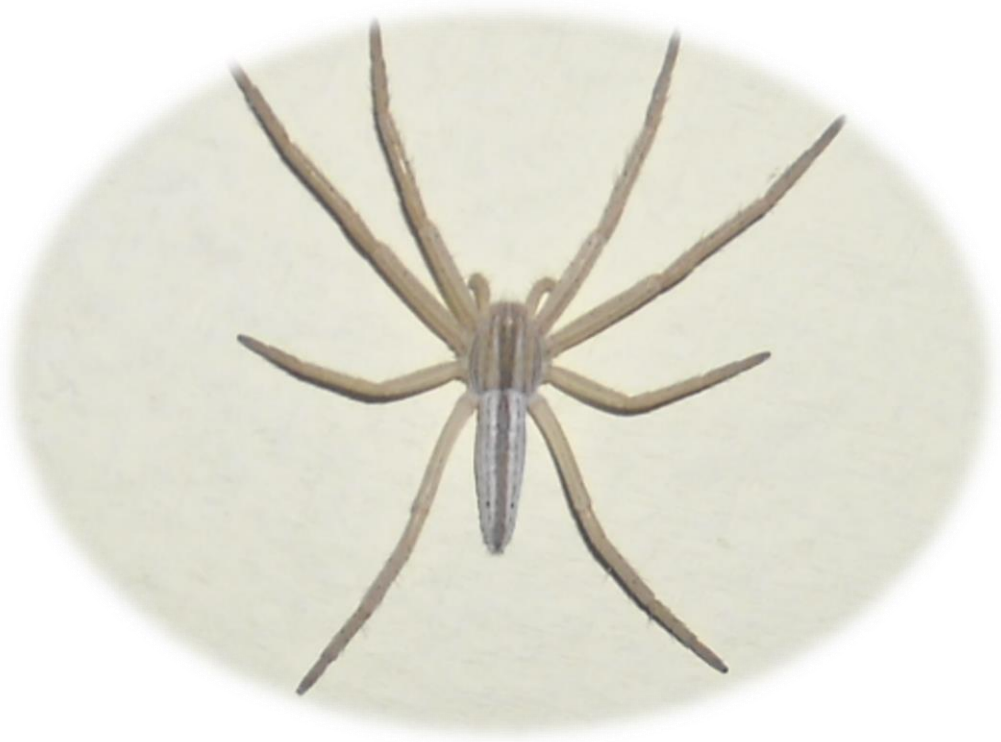

МОРАМО ДА РАДИМО У КОРИСТ СВОЈЕ
ЗЕМЉЕ, ЈЕР АКО МИ НЕЋЕМО, КО ЋЕ?!

Петра Стошић 8/2

Прилог припремила:

Јелена Драговић

Одабране странице

из наших свезака...

Поглед на Србију с њене највише планине

После дуге школске године на ред је дошао летњи распуст. Са својом породицом одлучила сам да одем на одмор на Стару планину. Пут до ње је био пун прелепих приказа, али мислим да поглед који се пружао са њеног врха није могао да се пореди са оним на путу.

Стара планина се сматра једном од највиших, али за мене и најлепших. Са ње се пружао поглед на целу Србију. Могла сам да видим сваки делић своје земље. Затворила сам очи и одједном ме је обузело неко посебно осећање. Била сам поносна што припадам овој земљи и осетила сам да је и сваки део ње мој.

У глави су ми се наизменично смењивале слике које сам претходно видела. Пространа поља пуна пшенице на којима су се вредни радници трудили да обезбеде храну за цео свој народ. У даљини се примећивала река која је хитро јурила кроз свој завичај. Ливаде су биле препуне оваца, које су из даљине изгледале као бели, пуфнасти облаци. Тек сам сад приметила лепоту своје земље, била сам очарана природом која ме је окруживала. Једина ствар која је могла да ме растужи је пластична кеса на дрвету и омоти чоколадица свуда по земљи. Своју домовину смо наследили од предака и мислим да треба да је волимо и чувамо да би је и ми лепу оставили својим потомцима.

Одједном, облаци су заклонили сунце и посивели. Почео је летњи пљусак. Брзо сам се склонила. У природи постоји доста временских непогода које нас понекад изненаде, али и оне могу бити корисне. Киша ће помоћи биљкама и плодовима да порасту и обогате нашу земљу. И после кише увек дође сунце. После тешких дана, стигну и они лепши и бољи. Моја земља је претрпела многе ратове и тешке тренутке, људи у њој су много патил – и ја заједно са њима, када се сетим тих тешких дана.

Сада схватам колико је домовина важна, јер без земље у којој сам рођена осећала бих се усамљеном и изгубљеном. Сваком је његова домовина најлепша ма каква она била, јер то је твој народ и ту су твоји корени.

Теодора Каитовић 5/6

Овај изненадни распуст одлучио сам да проведем на планини, далеко од свих.

Ишао сам на Проклетије и брзо стигао на своје одредиште. Није било људи због корона вируса. Желео сам да се попнем на врх Проклетија и да видим какав је одатле поглед. Био сам на пола пута и увидео да нема ниједне животиње.

Застао сам на тренутак и сетио се како се зове врх Проклетија. То је Ђеравица. Са врха планине видех пуно њива на којима је бујало жуто класје. Гледао сам са тог врха чисто, плаво небо и по који облак. Због ванредне ситуације авиона није било. Гледам реке и, иако сам тако високо, чујем њихов жубор. Очаран сам природом који видим и одушевљен сам земљом у којој живим.

А онда сам се сетио песме „Домовина“ Душана Васиљева. Нисам је разумео све до сада. Сада тек видим колико наша земља заслужује да је волимо и да се боримо за њу свако на свој начин. Због вируса сви морамо да останемо код куће, али то је таман прилика да се наша природа, наша домовина опорави од свега што смо јој ми урадили. Наша домовина није заслужила да је загађујемо и уништавамо, већ треба да је чувамо јер нам је преко потребна.

Када сам дошао кући, мајка ме је јако загрлила. Тада сам схватио да је песник био у праву – домовина је и дом у који се враћамо када год негде одемо. Домовина је и „топлота мајчиног загрљаја“.

Никола Ристић 5/6

Наша реч интервју: Ученица 8/4 Наташа Коп

Драги наши читаоци, у овом интервјуу представимо вам Наташу Коп, ученицу осмог разреда наше школе. Наташа је ОШ „Стефан Дечански“ на најбољи начин представљала на бројном смотрама, конкурсима и такмичењима, успешна је у многим областима и прави пример како се треба понашати у учионици и ван ње. Пожелели смо да попричамо са њом и сазнамо какве ће утиске понети из наше школе, али и како види себе, које су њене жеље и интересовања, шта мисли о екологији. Верујемо да ћете је на прави начин упознати читајући овај интервју!

Наша реч: Покушај да нам се представиш у кратким цртама. Да ли мислиш да те људи виде на прави начин? Које своје особине би посебно издвојила?

Наташа: *Здраво! Ја сам Наташа Коп, ученица одељења 8/4. Мислим да људи који ме не познају баш добро често стекну погрешан утисак и мисле да сам арогантна, што заиста није случај. Проблем је у томе што сам доста стидљива и тешко ми је да приђем људима које не познајем добро, али надам се да кад бисте попричали са мном да би вам се мишљење променило! Особина коју највише волим код себе је страственост. Није ме срамота да волим целим својим срцем и да проведем сате радећи оно у чему уживам.*

Наша реч: Овај број школског часописа посвећен је екологији, врло актуелном питању. Какво је твоје мишљење о тој теми?

Наташа: *Екологију сматрам врло важном темом, а поготово заштиту животне средине. Мислим да данас многи од нас не схватају колико загађење животне средине угрожава и нас саме. Такође мислим да се заштита животне средине данас у медијима масовно представља као већ изгубљена борба. Иако је је већ почињена огромна штета, то не значи да треба да одустанемо од спречавања даље штете. За почетак би било довољно да свако крене од себе. Како би се то постигло потребно је да се о овој теми што више прича, и то на прави начин.*

Наша реч: Какав је твој однос према школи? Шта ти се допада у ОШ „Стефан Дечански“, а шта би променила?

Наташа: *Имам веома помешана осећања према школи јер ми је често веома напорна. Код наше школе ми се највише свиђа двориште, мислим да веома лепо изгледа, поготово лети. Не бих мењала ништа јер сам искрено веома везана за све њене делове, па чак и оне лоше.*

Наша реч: Јеси ли активна у школским организацијама, секцијама и пројектима? Постоји ли нека школска активност коју би посебно истакла?

Наташа: *Не учествујем у школским активностима јер ме и не занимају толико, али ми је увек драго када видим да се организују. Волим да пратим шта се*

све организује у школи, и ко зна, можда се некад некој активности и прикључим. Увек сам хтела да певам у хору, али и нисам најбоља певачица тако да сам одустала од те идеје за добробит других људи.

Наша реч: Колико често идеш на такмичења и какве си резултате постизала?

Наташа: *Ишла сам на неколико такмичења у нижим разредима, али на њима углавном нисам била баш успешна. Највећи успех сам постигла прошле године кад сам освојила треће место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе. Било је веома занимљиво искуство и свидео ми се тај осећај пријатељске конкуренције, иако је било доста тешко спремити се. Такође сам учествовала на доста литерарних и ликовних конкурса, у којима сам веома уживала.*

Наша реч: Реци нам нешто о својим интересовањима. Колико имаш слободног времена и како га проводиш?

Наташа: *Најчешће немам много слободног времена због школских обавеза, али када га имам највише волим да га проведем цртајући, слушајући музику, гледајући филмове итд. Доста ме занимају графички дизајн и музика, тако да се трудим да им се што више посветим. Волим и да пишем и учим нове језике, мада томе посвећујем мање пажње него што бих волела.*

Наша реч: Колико користиш савремене технологије и да ли ти оне помажу да се избориш са школским обавезама? Да ли си активна на друштвеним мрежама, колико пажње им посвећујеш?

Наташа: *Као и већина људи данас, веома активно користим технологију, вероватно и више него што би требало. Имам налоге на неколико друштвених мрежа, али убедљиво највише користим YouTube. Волим да преко њега слушам музику док учим и радим домаћи, јер ми помаже да се боље сконцентришем. Технологија ми такође помаже и у школским обавезама и користим је уколико*

треба да истражујем неку тему или уколико ми треба додатно објашњење да је разумем.

Наша реч: Да ли имаш узоре или људе који те инспиришу? Ко ти пружа највећу подршку?

Наташа: *Убедљиво највећу подршку ми пружа породица. Никад нећу моћи речима да искажем колико сам им захвална за све што раде за мене. Једнако ме подржавају и кад успем и кад не. Од малих ногу ме уче да све док дам све од себе, треба да се поносим било каквим исходом. Увек су ми говорили да на првом месту треба да будем срећна и задовољна сопственим животом, па тек онда све остало. Највише од свега сам им захвална што ми дају простора да будем оно што желим да будем и да волим оно што желим да волим. Они би такође морали да буду и моји највећи узори. Они су прави пример да човек увек може да нађе срећу када жели. Имам маму с једне стране, која се борила за своје образовање и завршила хемијски факултет, упркос томе што није знала да ли ће тада уопште моћи да се запосли. С друге стране имам тату, који је завршио средњу машинску и сада ради као механичар, поштено и вредно радећи, дајући све од себе да нам пружи што лагоднији и безбрижнији живот. Две веома другачије ситуације, али у мојим очима једнако инспиративне. Научили су ме да стварам сопствену срећу и да никад не одустајем. Ту су и моје сестре, у чијем се друштву никад нисам осећала усамљено. Оне су ме научиле како се смеје и безусловно воли.*

Наша реч: Издвој и испричај нам један догађај из свог школског живота који ти је посебно остао у сећању.

Наташа: *Мислим да ћу се увек сећати првог дана школе. Сећам се да сам била много нервозна јер сам мислила да се нећу допасти другој деци. Све време сам била уз родитеље и плашила сам се да приђем било коме из одељења. Требало ми је доста времена да се опустим, али у суштини ми је тај дан остао у веома лепом сећању.*

Наша реч: Који су твоји планови за будућност?

Наташа: *Планирам да упишем Тринаесту београдску гимназију на Бановом брду, а касније и факултет. И даље нисам сигурна чиме желим тачно да се бавим, тако да ћу о томе морати још да размислим. За сада ме највише занимају графички дизајн, менаџмент или нешто у области уметности, уколико ми се за то укаже прилика.*

Наша реч: Шта би поручила својим вршњацима?

Наташа: *Да смо и даље превише млади да би знали куда желимо да идемо и да је нормално бити збуњен. Али у исто време не смемо да допустимо да нас то спречи да себи створимо што бољу будућност.*

***Мали
еКОЛОЗИ***

Молитва Земље

Шта ти то Земља у животу пружа:

зелене пољане, цветове, милионе ружа.

Земља жели шуме зелене

и да ловци не лове јелене.

Земља би хтела да је не загађују

него да све смеће носе да прерађују.

Људи желе да им околина зелена буде -

како да се зелени кад се не труде!

Смеће своје бацају где стигну,

за собом ни да се окрену ни чак да подигну.

Смеће своје свуда остављају

и замке Земљи постављају.

Рибари морем стално плоче

и невине биљке и животиње лове.

Земља је почела лагано да се гуши

и невине биљке и животиње да суши.

Ако загађењу не кажемо СТОП! ...

Земља ти је све ово дала

на неки начин јој покажи хвала.

2/5

Прилог припремила:

Ангелина Божић

Мирјана Вишекруна Марковић

ИСТРАЖИВАЛИ СМО ЗА ВАС...

Заштићене и угрожене животињске врсте у Србији

Због сталних интервенција човека у свету животиња, многим животињским врстама прети истребљење. Многе су већ истребљене, а ако људи не предузму нешто да их спасу, и бројне друге врсте ће слично проћи. Како се временом клима мења током милиона година, тако се мењају и животиње које у таквим условима живе. Док се развија и настаје нека нова животињска врста, тако исто је нека стара приморана да напусти станиште и нестане.

Међународни савез за очување природних ресурса објавио је Црвену листу животиња којима прети истребљење.

Биљни и животињски свет Србије је веома разноврстан и богат. У нашој земљи постоји 215 врста биљака и 429 врста животиња, које су као природна реткост стављене под најстрожи степен заштите државе. Међу угроженим животињама је 243 врста птица, као и 66 сисара. Од шест биорегиона који постоје у Европи, пет је заступљено у Србији, што довољно говори о богатству биодиверзитета код нас. Као и већина земаља, Србија има своју Црвену књигу у којој се налази листа ишчезлих и крајње угрожених врста.

Угрожене животињске врсте у Србији су:

1. **Аполонов лептир** → један од најлепших лептирова, али истовремено је и у опасности да нестане јер је врло осетљив на промене; угрожен је на европском нивоу, а заштићен је и прописима Републике Србије; лептир је углавном присутан на врло ограниченим малим просторима, отвореним камењарима и чистинама са ниском вегетацијом; најчешће се појављује код стена, јер може да се веома добро камуфлира захваљујући својим крилима; размножава се само једном годишње.

2. **Степски соко** → настањује отворен простор, најчешће неке литице или дрвеће. Има га од источне Европе, па преко Азије, све до Манџурије; он је углавном селица; све птице грабљивице заштићене су законом; главни узрок угрожености степског сокола је криволов.

3. **Орао крсташ или империјални орао** → импозантна грабљивица која је некада насељавала широке пределе Евроазије, а данас је њен број веома смањен и под претњом је истребљења; овај орао насељава стене, ретке шуме и полупустиње.

4. **Шарени твор** → распрострањен је на територије Азије и Европе; у Србије се може видети у источном делу земље, на Пештару и Косову; има га на Копаонику; налази се у Црвеној књизи угрожених врста; мишљење је да је до смањења популације шареног твора дошло услед уништавања његовог станишта; за угрожену врсту проглашен је 1996. године;

5. **Црни даждевњак** → водоземац из рода даждевњака; животни век им је најмање десет година; будући да су отровни, предатори их углавном избегавају.

6. **Белоглави суп** → највећа птица која живи на нашим просторима; ишчезавањем номадског начина сточарства дошло је и до опадања популације белоглавих супова; још један битан узрок страдања белоглавих супова је тровање; такође, један број супова страда или бива убијен за приватне колекције или зоолошке вртове.

У својству кандидата за ЕУ, Србија је прихватила програм *Натура 2000*, што је основ за заштиту приоритетних врста биљака, животиња и типова станишта. У наредном периоду планирају се следеће активности:

- ❖ изградња више станишта;
- ❖ рад на едукацији становништва;
- ❖ пратиће се кретање белоглавог супа изван кањона Трешњице;
- ❖ заштита лешинара на подручју Балкана.

Теодора Праизовић 8/2
Кристина Јанковић 8/4

ЕКОЛОШКА ХИМНА ОШ „СТЕФАН ДЕЧАНСКИ”

